

Székely Közélet

RENDKIVÜLI KIADÁS!!

Igazgató: **Dr. JODÁL GÁBOR.**

Felelős szerkesztő: **TOMPA LÁSZLÓ.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth utca 14

Tulajdonos: **Ifj. Dr. JODÁL GÁBOR.**

Megjelenik hetenként egyszer.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . — Pengő
Félévre . . . . . —
Negyedévre . . . . . —

Feltámadásra

hivatott, mit csarnoki kény sirba készlelt.

Az igazság örökkévalóságának felséges diadala ez a feltámadás!

Alig félév előtt lelettük a tollal, mely a lapunk hivatása elteni célok szolgálatának lázadó »nem«-et kiáltott.

Lelettük a tollal s magasra emeltük a hitet: megalázottságunk, rabszolgaságunk közeli megszűnésének s szabad nemzeti jövőnk felvirradásának elpusztíthatatlanul erős, megtartó és boldog hitét.

És ime: az ige testté lön! A magyarok Istenének kegyelme kiverte a honlalanságból az ő sokat szenvedett, multját és jövődjét megbűnhődött népét. Ujra visszaadott önmagunknak!

Az isteni kegyelemnek ebben az örömmámoros pillanatában új menetelésbe kezdünk. Ujra indulunk mi is. Romokat takarítani, új templomot, új jövőt építeni. Főjjetek és hálaadó imádságban emeljék fel sziveinket! Főjjetek és segítsetek, hogy együttes és áldott munkában mind mellőknak bizonyuljunk az isteni kegyelemre!

A bécsi döntés

A történelem gyakran megismétli önmagát, évszázadok, évtizedek múlva, sőt néha egész rövid idő leforgása alatt is. Még alig telt el egy éve annak, hogy a magyar-csehszlovák vitás területi kérdések ügyében összetűlő bizottságok, a tárgyalások során felmerülő nehézségek miatt, a gordiusi csomó elvágására, a tengely hatalmak döntőbíráskodásához folyamodtak. Az ítélet elhangzott, a Felvidék, s ennek következményeként később a Kárpátalja is visszatért az anyaországhoz. Csehszlovákia felbomlásával megbukott a kisantant államok szövetsége is. Már ekkor világosan látni lehetett, hogy Magyarország sakkban tartására területileg mesterségesen felduzzasztott államok helyzete alapjában megingott. Az igazság elinduló lavináját valóban nem lehetett feltartóztatni. Csehszlovákia felszámolása után alig egy évvel elérkeztünk a turnuszeverini tárgyalásokig, majd a

Horthy kormányzó napiparancsa.

Horthy Miklós kormányzó a magyar csapatok Erdélybe való bevonulásának megkezdésekor napiparancsot adott ki. A történelmi jelentőségű napiparancs szövege a következő:

»Honvédek! A trianoni igazságtalanság egy újabb része jóvátételt nyert. Elindultok, hogy újból birtokba vegyétek ezerezstendős multunk egy részét. Felszabadulást viszünk a huszonkét év óta rabbilincsel viselő erdélyi magyar testvéreinknek és szeretetet a magyarsághoz hű nemzetiségeknek. Ezt lássátok szemeitek előtt, amikor elindultok Isten és a Haza nevében. Előre, a Keleti-Kárpátok gerincéig!«

Udvarhely meleg szeretettel várja a hazatérő honvédeket

Megható az a lázas igyekezet, amellyel Udvarhely lakossága készülődik a honvédek fogadtatására. A város kicsinye és nagyja már napok óta sürgölődik, szorgoskodik, hogy e történelmi pillanat nagyszerűsége örök időkre bevésődjék emlékezetünkbe. Hiszen testvéreink jönnek haza, fáradtan, porosan, de rendületlen kitarással és bátorsággal. Testvéreink térnek vissza a Szent Földre, hogy megváltást hozzanak számunkra és ugyanakkor megmárosodva leboruljanak az édes szülőföld könnyel áztatott rögeire. A város készülődik,

méltósággal és fegyelmezetten. A munkából mindannyian önzetlenül kivesszik részüket. A fehér kar szallagos nemzetőrök arcán a hivatás örömtüze ég. A leányok, a fiatal asszonyok nemzeti színű kárdákat, zászlókat készítenek. Az egyházak, testületek, női és férfi egyesületek vezetői a honvédek elszállásolásának és étellemezésének kifogástalan megoldásán fáradoznak. Udvarhely meleg szeretettel, lelkesen és büszkén várja hazatérő testvéreit, hogy bizonyítsa mennyire méltóak vagytunk a megváltásra és felszabadításra.

A fogadó ünnepség műsora:

1. A »Magyar Hiszekegy«-et játssza a Honvédzenekar, ünnepiök néma áhitatban.
2. »Hymnusz«, intonálják az összes dalkarok, élén Kiss Elek, a Székely Dalegylet orsz. karnagya, énekl az egész ünneplő közönség. Üdvözlések:
3. A vármegye és az anyaváros magyarsága nevében: Dr. Jodál Gábor, a Magyar Párt megyei elnöke.
4. A róm. kath. egyház nevében: Sass Antal főesperes.
5. A ref. egyház nevében: Dávid Gyula lelkész.
6. Az unit. egyház nevében: Sigmond József lelkész.
7. Az evang. egyház nevében: Matthes János lelkész.
8. A földművesek nevében: Dáné Zsigmond székely gazda.
9. A Magyar Nők nevében: Szabó Andrásné, nőszőv. elnök
10. Tompa László költő alkalmi költeményét szavalja.
11. A frontharcosok nevében: Bíró Lajos ny. igazgató.
12. Az anyaváros iparosságá nevében: Kerestély Gyula.
13. Tompa László »Magányos fenyő« költeményét szavalja: Nagy Gábor gymn. tanuló.
- Ugyanakkor virágcsokrokat nyujtanak át a magyar leányok nevében: Barra Gizella, Sándor Magda (a Ref. Tanítónőképző leányát nevében), Ferenczy Klára és Orbán O.ó.
14. A felszabadító honvédek zászlóját emlékszalaggal disziti: Dr. Jodál Gáborné.
15. Tisztelegő felvonulás.

bécsi döntésig. A Magyarországgal baráti Olaszország és Németország a magyar bizottság jogos és igazságos javaslatát fogadta el, s elvetette a román kormány lakosságcsereére vonatkozó — időnyerés céljából előterjesztett — képtelen javaslatát. Ezzel a magyar igazság husz év multán újabb állomásához érkezett. A magyar

hűség, kitartás, bátorság és lovasiaság megérdemelt megjutalmazása folytán ma már a Horthy katonák, a mi bátor katonáink büszke, kemény lépése alatt reng a Szent föld, hogy elhozza nekünk is a feltámadás, a nyugalom és a rend boldogító biztositékát.

A magyar igazság újabb diadala.

A hosszas lidércnyomásos kábulatból csak lassan ébredtünk. A trianoni szerződés átkos bilincseit összetörte a magyar igazság. Emeljük fel ismét büszkén fejünket és hangos szóval, munkával, tettel hirdessük: »Ime él a nemzet, nem vészett el, feltámadt!« Ünnepeljük meg méltóan e történelmi napokat. Honvédeink már átlépék megyénk határát és egyre közelebb érkezik városunkhoz, hogy ide is elhozzák a rend és nyugalom áhitott oázisát. Ünnepeljünk és tegyünk fogadalmat, hogy soha többé... Tegyünk fogadalmat, hogy véget szakítsunk az áskálódásoknak, az egymásra acsarkodásnak és komoly, építő munkával a nemzet gyarapodására, országunk felvirágoztatására törekszünk. Husz éves kisebbségi életünk megtanított arra, hogy csak a mély gyökereket vert és értékes gyümölcsöt termő fát nem szakíthat ki az idők vihara. Kerüljük a felesleges handabandát, mert az arra érdemesek nélkül is minden időkből elnyerték méltó jutalmukat. Gondoljunk egy percre túl maradt testvéreinkre, akiket a történelem kiszámíthatatlan szeszélye elszakított ugyan tőlünk, de gondolatban és szellemben továbbra is együtt maradtunk. Igérjük meg nekik, hogy közös erővel, fokozott munkával és kitartással ez ő álmukat is valóra váltjuk. Most pedig pillanatra szakítsuk meg munkánkat, felejtjük el önző érdekeinket, bocsájtunk meg ellenségeinknek és őszintén, tiszta szívből örüljünk. Ünnepeljük a magyar igazság újabb diadalát!

»Ez már köszönés«

Valahogyan a nap is másképpen sült, mint ezelőtt. Világosan, nyíltan és derűsen. Az emberek ruganyosabban járnak az utcákon és a nehéz évek kesernyés vonásai lassan jelenednek az ajkak környékén. Magyar nap tűz le az égről és magyar levegőt pumpál a tüdő, az örömtől ütemesebben működő szívekbe. Falusi néni vonsozolja testét a Bethlen utcán felfelé. Most jött haza Bukarestből, a nagy öröm hirre. Minden vagyonát a vállán cipeli, egy kellős száju átalvelőben. Két urforma ember siet el mellette. Hangosan üdvözlök egymást. Adjon isten jónapot. A falusi néni megáll, leleszi az átalvelőt és örömmel felkiált: Ez már aztán köszönés. Tíz esztendeje nem hallottam, nem biz én. Kockás zsebkendőt vesz elé és lassan törölgetni kezdi a ráncos arcán végig folyó meleg könnyeket.

Elszállították a réaliskola berendezését.

A kivonuló román katonaság — valószínűleg egyéni nemzeti ambícióból, — a bécsi döntés egyezményével ellentétben, több helyen elszállította a magyar állam tulajdonába kerülő intézmények, ipari vállalatok és gyárak berendezését. A székelyföldi távbeszélő központok leszerelése után, többek között elszállították a sepsiszentgyörgyi dohánygyár berendezését, gépeit és nyersanyag-készletét is. Városunkban a volt réaliskolát látogatták meg a hivatalos vendégek és itt is igen alapos munkát végeztek. Feltörték a szekrényeket és minden megfogható, megmozdítható butorokat is, magukkal vitték, — mondhatni teljesen „kirámolták” az épületet. A magyar kormány figyelmeztette a román kormányt, hogy Magyarországnak nem áll módjában szemet hunynia az egyezmény ilyen irányú megsértése felett.

A rémhírterjesztés „nagyipara”

Az utóbbi hónapokban, városunkban és megyénkben is, valósággal járványszerűen lépett fel a rémhírterjesztés. A képtelen és hajmeresztő hírek forrására legtöbbször nem lehetett rábukkanni, csak egyszerűen elindult, terebélyesedett és pillanatok alatt mesebeli szörnyűre növekedett. Az emberek suttogva összebujtak: hallotta, nahát ilyent, de ha megkérdezted, hogyan jutott ez vagy az a „biztos” értesülés birtokába, pirolva elárulta, hogy Rebi néni a bejárónője mondta, aki viszont a tejesembertől hallotta, aki a kora hajnalba jött be a városba Nyárittyenből. A „biztos értesülés”, a bizonytalan forrás meghatározása ellenére és tovább repült, besurant a nyitott ablakokon, félelemmel vagy örömmel töltötte el a szerencsés hallgatóját. Néhányan logikusnak, ésszerűnek tartották, képzeletükkel kibővítették, úgy hogy mire az elindult hír véletlenül visszajutott szülőanyához, az a legtöbbször nem ismert rá saját gyermekére.

Hasonló híren gyötrődött, rágódott a napokban Udvarhely lakosságának legnagyobb része. Ellentállanak-e vagy nem állanak ellen? A kérdés mindkét eshetőségének természetesen meg voltak a hívői, akik biztos és pontos értesüléseket közöltek a nagy nyilvánossággal. Pedig a kérdésre ésszerűen egyetlen válasz lehetett: Nem állanak ellen. A bécsi döntőbírósg határozottan kimondotta Erdély egy részének visszacsatolását az anyaországhoz és a határozatot úgy Magyarország, mind Románia elfogadta. Az ilyen sorsdöntő határozatokat nem gyerekjátékból hoznak az illetékesek és annak végrehajtásánál nem lehet, vagy pedig egyenesen életveszélyes az alkudozás. A rémhírterjesztők azonban ez esetben is megígatták a legtöbb ember logikáját, felbojgatták lelki nyugalma és higgadságát. A rémhírterjesztést manapság valósággal nagyiparrá fejlesztették. A könnyen befolyásolható, ideges ember egyetlen menedéke a szakadatlanul zuhogó rémhír-záporral szemben csak az lehet, ha józan eszéhez vagy — ez még biztosabb — kedvenc és megbízható lapjához folyamodik.

Üdvös rendelet a közszükségleti árak maximálásáról

Az udvarhelymegyei Magyar Párt elnöksége közli:

Tekintettel arra, hogy az utóbbi napokban az ár uzsora veszedelmes méreteket öltött s egyesek az ellenőrzés pillanatnyi hiányát a fogyasztó közönség kizsákmányolására használták fel,

tekintettel arra, hogy különösen az elsőrangú közszükségleti cikkekkel való ár uzsora a közéletbiztosítást lehetetlenné teszi,

Udvarhelyvármegye termelőinek, árusítóinak és a fogyasztó közönség érdekeinek biztosítása céljából, az alább közölt maximális árakat állapítjuk meg.

Ezek az árak magasak ugyan, de a mai tényleges viszonyok indokoltak, s csak ezen indokok fennállásának idejére szólnak.

A rendkívüli helyzetre való tekintettel az udvarhelymegyei Magyar Párt, Udvarhely város polgármesteri hivatal jelenlegi vezetőjével együtt az alábbi rendeletet adja ki:

A jelen rendelet megjelenésétől kezdődően, Udvarhelyvármegye területén a következő maximális árak lépnek életbe, az alább felsorolt közszükségleti cikkeket illetően: Sertés-hus 68—72, borjúhús 60, marhahus

44—48, juhhus 34, zsirnakvaló 86, háj 88, zsir 110, füstölt szalonna 120, egységes liszt 15, kenyér egységes 15, só 4 lei kilógramonként, ecet literenként 6%, os 28 lei, szappan I. oszt. 72% os 72, barna 25% os 48 lei kilógramonként.

Ezen megállapítás úgy az elárusítóra mint a fogyasztóra kötelező.

Az itt fel nem sorolt árak, a beszerzési árak megfelelően, az elárusítók részéről megfelelőképpen, mérsékelten állapítandók meg.

Mindazok, akik ezen rendeletet áthágják, a fennálló rendelkezésekben foglalt büntetéseket részesülnek. — Jelen rendelet kibocsátásával egyidejűleg, felhívjuk a vármegye fogyasztó közönségét, minden kihágást szíveskedjék azonnal az élelmezési bizottságnak, a volt Mezőgazdasági Kamara székelyudvarhelyi helyiségében, tudomásul hozni.

Az árak betartását az udvarhely vármegyei élelmezési bizottság írásbeli meghatalmazásával rendelkező megbízottak is ellenőrzik. A rendeletet dr. Jodál Gábor az udvarhelymegyei Magyar Párt elnöke és Zselinszky József helyettes polgármester irták alá.

A tűzharcosok parancsnokságának közleménye.

Tűzharcosok! Bajtársak!

A magyarok Istene megadta az áldott pillanatot, hogy bajtársi kezét szoríthatunk a vitéz honvédséggel.

Legyetek méltók e történelmi pillanatra!

Fegyelem, bajtársi szellem és alázatos szolgálat jellemezzen bennünket.

E célból elrendeljük!

1. Katonai egységekben — a tűzharcosok kivonulnak az előírt öltözetben és az előírt rendben az ünnepi fogadáshoz.

2. A jelentkezett tűzharcosok a fogadás után szigorú vizsgálat alá vetetnek s csak azok maradhatnak meg

végleges minőségben és jogaikban akik a nemzet hűség ellen nem vétettek. A jelentkezések így ideiglenesek.

3. A vidéki tűzharcosok jelvényről maguk gondoskodnak.

4. A tűzharcos parancstábla a parancsnokság székhelyén — minden nap megnézendő!

5. Parancsnokság állandó parancs-örtszti-szolgálatát bajtársi szeretettel intézi a tűzharcosok mindenféle ügyét.

Éljen legfőbb hadúrunk, Ófömlőssége vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó ur!

Székelyudvarhely 1940. szept. 7.

Parancsnokság.

HIREK

A szent István-napi kivilágítást, az átengedett területek megszállása miatt, Szeptember 15-ig elhalasztották.

Felhangzott a Hymnusz templomainkban. A bécsi döntés utáni vasárnap, szeptember elsején, husz év múltán először ismét felhangzott a Hymnusz templomainkban. A gyötrelmes kisebbségi életünk végét jelentő akordok hullámai felszabadították a boldogság gyógyító könnyeit. A lelkipásztorok a nap jelentőségéről emlékeztek meg és a hívők százai hangtalanul fogadalmat tettek, hogy életüket Magyarország további gyarapodásának és felvirágoztatásának szentelik.

Az udvarhelymegyei tűzharcosok kimondták megalakulásukat. A tűzharcosok vezetését és irányítását Bíró Lajos igazgató, volt főhadnagy, ideiglenes parancsnok vette át. A tűzharcosok első számú kiáltványát ugyancsak e lapunk hasábjain közöljük.

Marinescu tábornok volt román belügyminisztert Turnu Severinben letartóztatták. A letartóztatás az utolsó pillanatban történt, midőn a volt miniszter át akart lépni Jugoszláviába.

A német angol háború mit sem veszített hevességéből. A német légi haderő kötelékei naponta újabb és újabb látogatást tesznek Anglia légitereiben. A német bombavetők támadásai legutóbb több angol kikötőben nagy tüzeket okoztak.

A bolgár-román tárgyalások befejeződtek. A megállapodás értelmében Bulgária visszakapja Dél Dobruzsát. A román hatóságok az átadandó területeket szeptember 30-ig kötelesek kiüríteni.

x Székelyudvarhely város és környékének idegenforgalmi ismertetője megjelent a Székelység kiadásában, a Székelyföldi Utmutató sorozatban. Az érdekes és pontos utmutató a város legjelentősebb cégeit is ismerteti. Ára a város térképével együtt, 20 lej. Kapható a könyvnyomda kereskedésében és az összes dohánytözsdekben.

A bevonuló honvédek

mindenütt, az előre megállapított tervnek megfelelően, a legnagyobb rendben és pontossággal szállják meg a kijelölt vonalakat. A német sajtó őszinte elismeréssel emlékezik meg a magyar hadsereg példás fegyelmességéről és kitűnő felszereléséről. Az olasz sajtó arról a kitörő lelkesedésről ír, amelylyel a lakosság a bevonuló magyar honvédeket fogadja. Valamennyi olasz lap megemlíti, hogy csak most derülnek ki az Erdély lakosságáról céltatosan készített statisztikák csalafintaságai, amelyek eddig elrejtették az itt élő magyarság számát a világ közvéleménye előtt.

A visszahozott zászló.

A székely katonai fegyelemnek, önfeláldozó hűségnek nagyszerű, mélyen megható példája jutott a nagy megújulás várakozásteljes, gyönyörű napjaiban tudomásunkra. Havadtói Imre oroszhegyi r. kath. kántortanító, a volt 22 honvédgyalogezred tartalékos hadnagya foglalja össze az esetet katonás rövidezséggel, világosan és szépen megfogalmazott levelében, amelyet a Magyar Pártnak a bevonuló magyar csapatok városunkba való ünnepi fogadását rendező bizottsághoz intézett.

A nagy világháborúban a m. kir. 22. honvédgyalogezred I. zászlóalja az oroszokkal vívott sorozatos csaták közben erősen megapadt, majd egyik ütközetben szét is szóródott, a zászlótartó pedig elesett. Ekkor Tamás Ferenc közhonvéd, oroszhegyi lakos a zászlót az összetört rudról leszedte és magához vette, s fogságba esése után is magával hordozta. Sokáig hanyódotott vetődött ezután Szibériában, sőt még Kinában is a derék Tamás Ferenc közvitéz, míg nagy ügyvel bajjal, nehéz bolyongás után hazajutott, de mindig vigyázott a zászlóra, s azt a román uralom alatt megtartotta. Most aztán a felszabadulás ideje elérkezvén, átadta az önfeláldozó gondossággal és ragaszkodással megőrzött zászlót Havadtói hadnagy urnak, aki leírta az esetet megható, szép jelentésében.

Tamás Ferenc oroszhegyi 22-es honvéd zászlótartó a jövőben ismét a magyar hadseregben védheti igazi hazáját. Vele együtt ezer meg ezer vitéz székely harcos növeli a magyarság ellenálló erejét. Ekkora biztosíték megnyugtató, mert tudjuk, hogy Csaba királyfi hős ivadékai ezután is, mint a mult számos dicsőséges harcában, nem engedik ki kezükből és szükség esetén megmentik a piros-fehér-zöld színű nemzeti zászlót.

II. Károly volt román király, Jugoszlávián keresztül, Olaszországba menekült, majd innen folytatta útját Portugália felé. A volt román uralgó vonatját, Zombolya közelében, a vasgárdisták egyik csoportja gépfegyvertűzzel fogadta.

A kéziratok beküldőit, tudósítóinkat arra kérjük, szíveskedjenek kézírataikat mindig, legkésőbb a lap megjelenését megelőző csütörtökön délig — hosszabb közleményeiket legkésőbb szerdán reggelig — eljuttatni hozzánk. Ellenkező esetben azokat nem tudjuk már a legközelebbi számba beosztani és kinyomatni. Ugyanez vonatkozik a lap t. hirdetőire is. — Kéziratok megőrzésére és visszaadására nem vállalkozhatunk, legfennebb csak abban az esetben, ha magunk kértük a kéziratot, vagy annak szerzőjével állandó összeköttetésben vagyunk, s ő kivétel nélkül előre megkért a kézirat megőrzésére.